

Aleen strategie kan het industriële verval stoppen

2013/10

04 | 03 | 2013

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING

Marc De Vos

Directeur
Itinera Institute

Opel Antwerpen, Bekaert, Ford Genk, Arcelor-Mittal Luik, Caterpillar-Gosselies: de lijst met herstructureringsdrama's in de Belgische industrie wordt stilaan ondraaglijk lang. De waaier aan politieke reacties is telkens dezelfde. De verkettering van de harteloze multinational, de machteloze poging alsnog meubelen te redden, de oproep voor Europees beleid dat vooral conservatief economisch nationalisme moet voeren, en natuurlijk de plichtmatige betuigingen van empathie bij het leed van de getroffen arbeiders en hun families.

Bij elke herstructurering laaien de emoties terecht hoog op. Het is begrijpelijk dat ook het politieke bedrijf daarin meegaat. Wat echter ontbreekt, is een kritische zelfreflectie over de wortels van ons industrieel verval. Sinds het begin van deze

crisisperiode met de bankencrisis van 2007, is het politieke crisisdiscours uitermate eenzijdig en oppervlakkig. Aan de linkerzijde wordt vooral ingehakt op de bankiers en op de fiscale buitelingen van multinationals. Aan de rechterzijde domineert het verhaal van loonkosten en schuldenlast. Beide kampen dobberen weerloos op de woelige golven van de eurocrisis.

De kern van het crisisverhaal in onze maakeconomie is echter één van geleidelijk en structureel verval. We verliezen al meer dan 20 jaar marktaandeel in de export, terwijl de wereldeconomie nog nooit zo veel exportkansen heeft geboden. De verhouding tussen kosten en productiviteit – in het bijzonder maar niet alleen de kosten voor arbeid – is problematisch geworden. Het dure België heeft het altijd al van zijn hoge productiviteit moeten

Aleen strategie kan het industriële verval stoppen

2013/10

04 | 03 | 2013

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING

De kern van het crisisverhaal in onze maakeconomie is één van geleidelijk en structureel verval.

hebben. Dat daar sleet op zit, is ten gronde een gebrek aan innovatie en aan ondernemerschap dat innovatie in welvaart vertaalt.

We bevinden ons dus op een innovatieplateau met verminderend economisch potentieel. We kunnen niet langer surfen op de naweeën van de grote investeringen door buitenlandse multinationals in de heropbouw na de Tweede Wereldoorlog. In plaats daarvan zijn onvoldoende nationale kampioenen of nieuwe investeerders opgestaan. We hebben jaren problemen gemaskeerd: fiscaal favoritisme om de leegloop te stremmen of om investeerders met verkeerde motieven te lokken, subsidiebeleid

à gogo, selectieve loonlastenverlagingen, overheidsschuld, economische werkloosheid, en veel gesubsidieerde tewerkstellingscreatie in de overheid, in de non-profit en via dienstencheques.

Dit model van pappen en nathouden beleeft nu zijn stervensuur. De hele Europese economie kreunt onder de eurocrisis en de krimpende vraag in Europa. Manke kostenstructuur, onvoldoende investering en innovatie, en beslissingscentra buiten België, zetten ons in de hoek waar de herstructureringsklappen vallen. De goed-nieuws-show van de afgelopen tijd, waarin we 'fier' de macro-economische cijfers van België vergeleken met die van anderen, vertaalt zich dan naadloos in één van verontwaardiging, zonder zich af te vragen of er eigenlijk wel veel goed nieuws was.

Aleen strategie kan het industriële verval stoppen

2013/10

04 | 03 | 2013

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING

“*Er kan ook gedacht worden aan een eenmalige competitiviteitsprong om de negatieve spiraal te stoppen. De instrumenten liggen voor de hand.*”

Tegen een wassend getij van structureel industrieel verval, zijn alleen structurele maatregelen opgewassen. Federaal moet werk gemaakt worden van de grote randvoorwaarden: vereenvoudiging naar een bedrijfsfiscaliteit die meer groeigericht is en die het speelveld gelijk en eerlijker maakt, lagere loonlasten – niet lagere lonen – en alternatieve financiering van een sociale zekerheid die ook efficiënter en effectiever moet worden, een transparante energiemarkt, en een algemene terugdringing van complexiteit en overregulering. Daar hoort ook een nieuw eenheidsstatuut voor arbeiders en bedienden bij dat

een einde maakt aan de knagende onzekerheid en dat duidelijk de steven wendt richting wedertewerking en blijvende inzetbaarheid.

Het regionale niveau moet inzetten op betere talentontwikkeling in onderwijs en op de arbeidsmarkt, op mobiliteit en infrastructuur, op administratieve vereenvoudiging, en op een verstandig industrieel beleid. Dat laatste betekent vooral geen multinationals opvrijen met zoethoudertjes van beperkte duur, maar duidelijk de eigen “high potentials” omkaderen in een door-groei-scenario naar de nieuwe multinationals van morgen. Noem het de verankering van onderuit.

Er kan ook gedacht worden aan een eenmalige competitiviteitsprong om de negatieve spiraal een positieve omslag te geven. De

instrumenten daarvoor liggen voor de hand: bijvoorbeeld een indexesprong, onmiddellijke (loon)lastenverlaging, of arbeidsduurvermeerdering zonder navenante inkomensstijging. De sleutels liggen op het federale niveau. Natuurlijk zal dit heel moeilijk zijn voor de vakbonden. Maar misschien kan het wel als aanzet en onderdeel van een brede strategische herijking van ons competitiviteitsbeleid, waarin ook de vakbondsverzoeken aan bod zullen komen.

De retoriek van scha en schande over bedrijfsherstructurerings is weinig meer dan een miskenning van de eigen politieke verantwoor-

delijkheid. Elke herstructurering moet natuurlijk specifiek worden beoordeeld. Maar per saldo is er een grote collectieve beleidsverantwoordelijkheid voor het gestage industriële verval. Alleen als we die verantwoordelijkheid goed opnemen, zullen we de trend kunnen keren.

Marc De Vos is de directeur het Itinera Institute en doceert aan de UGent

Twitter @devosmarc

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.